

cribi-lo funcionamento real da Câmara que por cita-la multitude de preceptos reglamentarios que o determinan, percurando atopa-las razóns políticas, en ocasións ocultas, que condicionan a vida do Parlamento. Intentei ademais, transmitir unha visión do Parlamento como institución viva e, sobre todo, complexa, explicando cal é a súa natureza, cales son as súas funcións, como se organiza, como e cando funciona e cales son os límites da súa actividade.» En aquest sentit, l'obra aconsegueix els seus objectius, assoleix un bon nivell expositiu i aporta moltíssimes dades, com són els utilíssims quadres que ha compost i que es troben al llarg del text. Aquest afany divulgador segurament és el que justifica gran part de les observacions que he apuntat anteriorment i que no pretenen minvar el valor del treball realitzat, donada la gran dificultat de tractar un tema complex com el d'un Parlament autonòmic, sense tradició anterior, amb una agilitat diligent. Amb tot, potser és poc generós amb la bibliografia, car la migrada relació doctrinal és potser una de les objeccions més rellevants que es poden fer a l'autor, malgrat reconèixer que d'a-

questa manera es facilita enormement la lectura del llibre. La manca de referències bibliogràfiques és força evident pel que fa a autors estrangers i clàssics del dret parlamentari, tot i que l'autor no els desconeix, car sovint es posa de manifest la precisa capacitat sintetitzadora de les teories doctrinals dominants. Una segona observació crítica en relació amb el caràcter documental és la volguda absència de citació de preceptes o de la legislació que l'autor utilitza, cosa que va en detriment del lector que desconeix la legislació vigent en el moment de publicar-se l'obra i no permet de seguir-ne còmodament les modificacions. Per últim, el fet de ser una obra escrita en la llengua pròpia de Galícia no implica en cap cas un impediment per als neòfits en aquest idioma, sinó la possibilitat de llegir una obra molt rica i entenedora. No puc, en conclusió, deixar de felicitar l'autor per l'elecció del tema, per l'acurada redacció i per la quantitat de suggeriments que ens proposa, els quals podran fer-nos avançar en els estudis de dret parlamentari referents a les nacionalitats i regions, estudis que són molt necessaris per a consolidar l'autonomia i la democràcia.

Jaume VERNET I LLOBET

Politique et aménagement linguistique (a cura de Jacques Maurais). Gouvernement du Québec. Conseil de la Langue Française, 1987.

Politique et aménagement... és un nou recull d'estudis sobre l'*aménagement linguistique*, versió francesa del (des)gastat terme anglès *linguistic*

planning, el més difós entre els sociolingüistes del nostre país. Els estudis provinents del Québec acostumen a ser veritables observatoris del

plurilingüisme a escala mundial:¹ en aquest cas el recull és una visió de conjunt, eminentment descriptiva i heterogènia, de casos prominents de planificació lingüística. Una visió tan heterogènia i apedaçada, com heterogènia i apedaçada són, ara per ara, els intents de construcció d'una teoria de la planificació lingüística. No detallaré, per tant, punt per punt els dotze capítols i les 570 pàgines del llibre, sinó que en comentaré els aspectes més rellevants per a la nostra comunitat —que n'hi ha. Els contextos són variats i específics, però les preguntes que es plantegen són molt semblants: cal triar entre les diferents llengües?, per què?, en quins àmbits?, a favor i en contra de qui?, quin *status* jurídic cal donar a cada llengua?, com assegurar que una societat funcioni eficientment en cada una d'elles?, quins efectes té sobre el conjunt de l'economia l'organització del plurilingüisme que ha estat triada?, etc.

D'una banda, vuit treballs són fonamentalment estudis de cas en planificació lingüística, a càrrec d'experts locals, tots ells de formació lingüística, que en relaten l'experiència i el context amb més o menys encert: «El neerlandès a Bèlgica» (K. Deprez), «La planificació lingüística a Catalunya al s. xx» (A. Bastardas), «La planificació lingüística a Euskadi» (K. Rotaetxe), «El suec a Finlàndia» (C. Laurén), «La planificació de l'hebreu modern» (M. Nahir), «La Comisión para la defensa del idioma español de Mèxic. Crònica d'una política lingüística avortada»

(L. F. Lara), «L'experiència quebequesa de planificació lingüística» (J. Maurais) i «Política i planificació lingüística a Iugoslàvia» (R. Bugarski).

D'altra banda, quatre treballs tenen un abast més comprensiu de caire comparatiu. Les dues aportacions quebequeses —«Vers un aménagement linguistique comparé» (J. Cl. Corbeil) i «L'aménagement linguistique» (D. Daoust i J. Maurais)—excel·leixen especialment —deu ser un tret consubstancial dels quebequesos— a fer un estat de la qüestió de la selva terminològica i conceptual de la planificació lingüística, el primer, i a condensar les aportacions del recull, el segon. Les altres dues aportacions són intents teoritzadors: «Llengua estàndard i cultura de la llengua. Elaboració i enfocaments de l'escola de Praga» (F. Danes) descriu la teoria funcional (i racionalista) de la llengua estàndard de l'Escola de Praga i els seus desenvolupaments posteriors a un nivell força abstracte. Danes ens recorda enraonadament que en l'elaboració de la llengua estàndard: *a*) hi ha un conflicte entre l'orientació intel·lectual i la no-intel·lectual (= irracional) (pàg. 461); i *b*) que hi tenen prioritat els criteris instrumentals i funcionals davant del sistematisme d'inspiració racionalista (pàg. 475). L'aportació de B. H. Jernudd, «Assaig sobre els problemes lingüístics», punteja aspectes del plurilingüisme dins d'un enfocament economicista de la llengua, característic de l'«escola de Hawaïi», en què la llengua és

1. Són mostra d'aquest enfocament comparatiu els dos altres reculls publicats per la mateixa col·lecció quebequesa, *La norme linguistique* i *La crise des langues*.

considerada un recurs escàs del qual cal repartir el profit i els beneficis. Aquesta secció teòrica —hi ha, a més, un estat de la qüestió de la planificació lingüística a Suècia— sobta per la dispersió dels temes que s'hi toquen (o es freguen) que no permet, a vegades, anar més enllà de pinzellades o generalitats (per exemple, pàg. 526).

El llibre —un «tour» sociolingüístic per alguns racons de món de l'occident del planeta— recull un bon enfilall tant d'anècdotes com de categories sobre intervencions en la llengua. Una referència inicial és jurídica (el 1977, 110 Constitucions estatals sobre 147, preveïen disposicions de tipus lingüístic), però el llibre no hi dedica una atenció particular. L'article-cloenda de Corbeil —a tall d'excepció— presenta i exemplifica les principals maneres de definir l'*status* jurídic de les llengües (pàgs. 556-561). El lector de REVISTA DE LLENGUA I DRET sabrà trobar-hi, pertot una mica, aportacions d'interès sobre el tractament legal del plurilingüisme i sobre les contradiccions entre els principis i la realitat. Dos exemples destacats: a) les àmplies possibilitats dels ajuntaments i entitats locals per declarar oficials les llengües dels seus administrats tant a Finlàndia com a Iugoslàvia. En aquesta federació les Constitucions de diverses Repúbliques, en especial les de les províncies autònomes de Sèrbia —Kosovo i la Voivodina— «deleguen als poders comunals el poder de declarar altres llengües oficials en funció de l'estructura ètnica i lingüística» (424); b) els problemes pràctics d'aplicació dels criteris de territorialitat / personali-

tat en territoris petits, com l'àrea de Brussel·les, la costa finlandesa o la Voivodina iugoslava (pàgs. 558).

A continuació comentem les aportacions del recull sota tres etiquetes: els mecanismes de planificació lingüística extrets dels diferents estudis de cas, la llengua estàndard i, finalment, suggeriments de línies de recerca.

Mecanismes de planificació lingüística.

Daoust i Maurais a *L'aménagement linguistique* se situen i ens situen (que ja és molt) en el relatiu marasma d'una disciplina que té com a objectius principals estudiar les funcions integratives i comunicatives que té la llengua: la llengua fa una funció simbòlica i les polítiques lingüístiques, com el llop vestit de be, són eines, al capdavall, per solucionar problemes extralingüístics. Així, el debat sobre el menor o major grau d'intervencionisme de l'Estat en la política de la llengua reduplica un debat molt més general, polític sense adjectius.

La planificació lingüística es troba en una fase descriptiva en què el nivell de conceptualització és necessàriament molt baix. Són d'agrair, per tant, les informacions sobre matisos entre conceptes (els de planificació, aménagement i normalització lingüística, per exemple) que, si no sabuts, confondrien el lector que s'escapés més enllà de Salses i Guardamar. Un exemple: el terme «normalització», fora de la tradició catalana, designa un «procés d'ordre terminològic, l'objecte del qual és la tria explícita d'un terme al qual hom donarà prioritat

per designar una noció enfront d'altres sinònims assenyalats» (pàg. 561). Són, doncs, també d'agrair les informacions sobre la tradició catalana (o la basca, o la germànica), ignorades de manera supina en molta paperassa en llengua anglesa. Amb l'allau de tipologies i conceptes de matriu anglosaxona contrasten les aportacions de la sociolingüística perifèrica (la catalana), que gira molt més entorn de la noció de conflicte. La pregunta és qui és el motor principal d'aquesta planificació. Les respostes, és clar, no són úniques. Algunes sí que són, però, contundents, com les dels israelians o les dels quebequesos.

L'apassionant procés de recuperació de l'hebreu modern és molt ben condensat en l'article de Mr. Nahir. La narració subratlla com aquest renaixement únic —especialment com l'hebreu tornà a ser la llengua de relació dels joves i, més endavant, la llengua materna en el «*melting pot*» israelià— fou possible perquè van coincidir diferents processos: la cohesió religiosa i política, un buit comunicatiu que calia omplir i una normativització i extensió social de la llengua molt ben organitzades. La lliçó central és que la persuasió dels organismes de planificació lingüística és útil, és eficient, en la mesura que coincideixi amb les necessitats reals dels usuaris de la llengua.

L'aportació sobre la planificació lingüística al Québec és amanida amb multitud d'estadístiques que enlluenen si les comparem amb les de casa. La desigualtat en el món del treball apareix com el desencadenant primer de tot el procés de lleis lingüístiques d'aquest país francoparlant en

defensa de la llengua pròpia. En aquesta dinàmica de francesització sorprendrà conèixer el paper impulsor que hi han tingut fins ara els sindicats —el lector català pot mentrestant demanar-se agrament: ¿què fan els sindicats en la catalanització? També és interessant per a la nostra situació la descripció que s'hi fa de les passes organitzatives de la minoria dominant angloparlant al Québec en sentir-se amenaçada per la recuperació del francès.

Bugarski ofereix una visió clara del complex plurilingüisme iugoslau. La planificació lingüística iugoslava pretén conjugar dos principis: el d'autenticitat i el d'eficàcia. El resultat és que una de les dues conjugacions és defectiva. La tria jurídica iugoslava dóna prioritat a l'autenticitat: totes les llengües són iguals teòricament. *De facto* el serbo-croat és la veritable llengua comuna, la llengua «més igual que les altres» de la federació: «Fins i tot en terra "estrangera", Eslovènia o Macedònia [...] els locutors del serbo-croat esperen que la població local s'hi adapti lingüísticament, és a dir, que els parli llur llengua: qualsevol rebuig a fer-ho és, als seus ulls, una clara obstinació» (pàgs. 439-440). Hi ha igualtat jurídica, però no pas igualtat funcional.

L'article de Bastardas és un lúcid resum del conflicte lingüístic al Principat des del s. XIX fins al 1985 destinat a estrangers. Un lector català hi trobarà, tanmateix, aplegades algunes informacions poc difoses. Una mostra: Bastardas recorda que el 31 de juliol del 1938 havien de començar a aplicar-se unes exigències mínimes segons les quals la certificació de capaci-

tació en català era condició *sine quan non* per ensenyar a Catalunya. Que no s'arribés a aplicar per la guerra en curs no sorprèn ningú; sí que sorprèn que no s'exigeixin els requisits professionals quan escric aquestes línies a pocs dies del 31 de juliol del 1988. Cal advertir així mateix un error d'impressió que pot ser confusoriari —i contrari als desigs de l'autor. A la pàgina 155, en una polèmica prou llarga i massa academicista, cal afegir un *no* de manera que s'hi afirmi que «la situació actual a Catalunya *no* pot ésser qualificada de «diglòssica» (pàg. 155).

Bastardas posa èmfasi, a la conclusió, que: *a*) les perspectives de bilingüïtzació de les noves generacions d'origen immigrant no són completament negatives (pàg. 154) —no fa cap auguri sobre la freqüència de casos de substitució lingüística cap al català—; *i*, sobretot, *b*) que les dificultats en aquesta «dernière tentative pour faire du catalan une langue à part entière» es veuen acrescudes perquè els governants tenen solament una arma ben esquivada contra uns obstacles prou considerables: la persuasió (pàg. 156)— la força de presció jurídica és reduïdíssima.

Finalment, *last i least*, una aportació poc consistent. «La “Comisión para la defensa del idioma español” du Mexique. Chronique d'une politique linguistique avortée» és la crònica del fracàs d'una campanya prescriptivista per millorar l'ús del castellà al país: fracàs per desavinences internes dels membres de la comissió, fracàs per la manca d'objectius definits i fracàs, sobretot, per la manca d'extensió social de les propostes

acordades. En resum, un enfilall d'anècdotes, barrejades amb informacions d'interès d'enquestes d'ús i actituds, per concloure que «il ne faut pas mettre en oeuvre un programme de politique linguistique sans que les objectifs en soient absolument clairs, notamment quant a l'opportunité d'agir à un moment précis de l'évolution d'une société» (pàg. 354). *¿Para este viaje, estas alforjas?*

La llengua estàndard

Normes variacionistes, producte de la relativa amalgama o permissivitat de diferents varietats, contra normes unitàries constitueixen les dues opcions extremes a l'hora d'elaborar una llengua estàndard. Els estudis de casos presentats en el llibre (el flamenc a Bèlgica, el francès al Québec, el català) afavoreixen, amb matisos, l'enfocament variacionista.

L'estudi més rellevant per als catalanoparlants és el del neerlandès a Bèlgica: un exemple de recuperació reeixida perquè els flamencs, no solament són majoritaris en el seu territori, sinó que han manifestat ser-ne conscients i conseqüents. Conseqüents, per exemple, a l'hora d'elaborar i acceptar un llengua estàndard. La asimetria històrica i la diferenciació entre (la vitalitat de) els dialectes i entre els territoris belga i holandès de llengua neerlandesa, separats per una frontera estatal, expliquen que hi hagi obstacles tant per crear una varietat estàndard suprastatal com per crear-ne una d'estrictament belga —atesa l'extremada diversitat dels parlars flamencs—, bé que coordinada amb l'estàndard de les provín-

cies del Nord. El Tractat d'Unió de la Llengua Neerlandesa (*Nederlanse Taalsunie*), que és una proposta del 1980 ja en funcionament, és precisament qui s'encarrega d'aquesta coordinació suprastatal: el primer gran resultat d'aquest tractat fou la confecció d'una primera gramàtica estàndard del neerlandès el 1984. En el II Congrés de la Llengua Catalana es proposà d'adaptar urgentment aquest tractat a les nostres regions... Ara per ara, ni gall ni gallina...

La construcció d'una llengua neerlandesa estàndard aplicable a Bèlgica és d'interès: d'una banda, l'extrema diversitat i vitalitat dels parlars flamencs conviu al costat d'una extrema consciència d'unitat com a membres de la comunitat de parlants del neerlandès enfront del francès (pàg. 86)...; d'altra banda, els neerlandoparlants belgues consideren tenir una identitat lingüística prou diferenciada respecte al neerlandès d'Holanda. Sembla que el fet d'estar prop de la frontera lingüística augmenti el purisme lingüístic —la televisió belga en neerlandès és molt més purista que la televisió holandesa i la població flamenca mostra tenir un grau d'inseguretat lingüística considerable... Compareu amb la desunió (esperonada) del català enfront del castellà... per culpa de secessions suïcides al País Valencià... Una llengua estàndard variacionista és la més adient per al neerlandès, atès que el grau de lleialtat dialectal és molt gran.

L'experiència d'elaboració d'una varietat estàndard per al serbo-croat mostra els límits pràctics que pot tenir l'aplicació del criteri variacionista. La variació policèntrica admesa

en el serbo-croat, afavorida per les divisions de tot tipus que separen els seus locutors, indica que un altíssim grau de llibertat de tria fa que el criteri d'autenticitat topi amb el d'eficiència. Una mostra d'aquest conflicte de criteris: arriben a editar-se manuals escolars sencers en diferents varietats de serbo-croat i, a més, en les seves dues grafies.

El cas de la llengua estàndard basca és ben divers. Segons K. Rotaetxe, l'*euskara batua* ha estat elaborat de tal manera que menysté els parlars biscaïns. Aquest bescantament del biscaí provoca, no sols dificultats d'aprenentatge (especialment greus quan el basc a penes s'aprèn per osmosi, atesa la seva situació minoritària en el propi territori), sinó rendiments inferiors quantificables en l'aprenentatge i l'ús del basc a la zona, precisament una de les de més pes demogràfic a Euskadi.

Línies de recerca

Les propostes de línies de recerca que ofereix el llibre són poc nombroses, si les comparem amb les narratives històriques o les distincions terminològiques. La investigació és més important allí on la planificació lingüística governamental ha estat més puixant i triomfant (Québec, Flandes, Israel) i on hi ha una tradició acadèmica més consolidada. En general, tanmateix, la recerca en planificació lingüística és pobra o incompleta: les recerques d'avaluació, sobretot, són gairebé insòlites.

Podem esmentar algunes línies de recerca rellevants per al nostre país. En bona part tracten de la problemà-

tica de la llengua estàndard, tant escrita com oral.

Pel que fa a la llengua escrita, Geert, Hellemans i Jaspaert (1985) i Wyllemins (1981) han estudiat les relacions entre el grau de difusió de l'estàndard i variables generacionals, socials i geogràfiques dels parlants flamencs. A la comunitat de parla neerlandesa hi ha recerques sociolingüístiques aplicades en funcionament: els cal conèixer l'extensió actual del lèxic a banda i banda de la frontera belgo-holandesa per elaborar diccionaris de l'ús contemporani de la llengua.

Poques recerques avaluen els efectes (l'extensió i l'acceptació de campanyes de planificació lingüística. L'Office de la Langue Française de Québec ha presentat propostes terminològiques durant dos decennis sense saber fins a quin punt les admetien els parlants (pàg. 406)— recerques recents (Daoust, 1985) n'avaluen els resultats.

Pel que fa a la llengua oral, els estudis de difusió de normes de pronúncia són encara més escassos. Hom ignora com realment es difonen els models de pronúncia. Així, per exemple, el model de pronunciació de l'hebreu radiofònic no influeix gairebé gens en la llengua usual, ni tan sols en la dels ciutadans instruïts (pàg. 304). Una situació semblant té lloc en el cas neerlandès: els parlants flamencs es resisteixen a adoptar pronúncies que estiguin identificades amb una zona d'origen determinada, especialment si aquesta és holandesa —la pronúncia està més lligada a la identitat social dels parlants. La influència d'organismes de planificació

lingüística en la sintaxi és encara més minsa: segons una investigació, a Flandes sols una petita minoria d'informants, la que té una consciència lingüística més intensa, segueix les normes prescrites quan parla informalment (pàg. 94). Les dades d'unes primeres enquestes entre mestres també flamencs (pàg. 93) informen que els judicis de valor sobre la llengua (i la identitat) d'altri semblen basar-se sobretot en el vocabulari i la pronúncia, mentre la sintaxi gairebé no hi contribueix. Resultats d'aquest tipus, podríem adaptar-los i aplicar-los a la problemàtica del català prescriptiu: fins a quin punt té sentit, per exemple, mantenir les condemnes d'alguns relatius analítics quan sembla poc probable que els parlants adoptin les solucions aconsellades? No caldria començar a comprovar l'ús real entre parlants ja escolaritzats en català?

Un tret comú de diferents recerques és que les intervencions prescriptivistes, si topen contra sentiments d'identitat arrelats, estan condemnades a ser retòriques d'acadèmia. Proven aquesta afirmació les dades provinents de l'estudi sobre Mèxic: els prescriptivistes són extremament impopulars —són vistos com una mena de censors: si bé els parlants mexicans admeten que cal evitar anglicismes, les formes familiars estigmatitzades pels «experts» són molt ben considerades pels parlants perquè són un signe d'identitat (pàg. 338).

Com més autosuficient i segura esdevé una comunitat lingüística, els ses parlants semblen tenir un sentiment de seguretat lingüística més

gran i mostren actituds més liberals a l'hora d'admetre neologismes, sobretot en els registres especialitzats: així ocorre a Holanda i a Israel (pàgina 301) els darrers anys. El cas contrari, el manifesten els flamencs prop de territoris francesos, que apareixen extremament puristes respecte als neologismes francesos —tenen les espases enlaire ...

Concloem amb Daoust i Maurais (pàg. 39) que cal organitzar una recerca microsociolingüística per tal d'avaluar les polítiques lingüístiques i llur implantació, i poder, d'aquesta manera, estudiar els canvis que es van produint. Sense aquestes dades, les recerques de planificació poden recordar els cops de bastó quan volem trencar l'olla... amb els ulls tapats.

Conclusió

Politique et aménagement linguistique és un excellent estímul a la reflexió i un atidor de camins nous a partir de l'experiència d'altres. El llibre també és una clau d'accés a materials poc accessibles (molts d'ells en llengua neerlandesa o escandinava o en català o en basc, o en llengües eslaves), poc difosos en els manuals anglesos de més difusió. Els quebequesos, potser pel fet d'ésser ells mateixos una minoria, fan esforços per donar un abast universal als seus reculls sobre planificació lingüística.

La lectura d'aquest llibre em permet de fer alguns comentaris a tall de conclusió.

a) Hi ha un abisme relatiu entre

els canvis lingüístics que són resultats de planificació, ja sigui governamental ja sigui no governamental, i les aportacions que hi poden fer les ciències del llenguatge.

b) No s'hi troben contribucions realment interdisciplinàries. Tots els col·laboradors del recull són de formació gairebé exclusivament lingüística. Cal que als centres de recerca i debat hi conflueixin estudiosos de la psicologia social, la sociologia, la història. L'ús lingüístic és massa important perquè se n'ocupin tan sols els lingüistes: les reivindicacions lingüístiques són indissociables de la lluita per la distribució del poder econòmic i polític.

c) Des de la nostra collectivitat ens cal llegir llibres com aquest per trobar solucions realistes, acceptables. Les comunitats minorades es veuen forçades a ésser vigilants i pacients, a recórrer als organismes de planificació lingüística de la mateixa manera que el coix necessita la crosca. Les comunitats minorades ens condemnen si deixem la planificació tan sols en mans dels governs —autònoms, locals, els que siguin... Ens calen iniciatives i solucions de planificació no governamentals, de la societat civil, perquè les solucions no ens poden venir donades —no hi ha receptes prefabricades.

Veure la història, *ja feta*, de processos de planificació lingüística ens dóna lliçons immobilitzades i, per tant, també fossilitzades. Preveure què cal fer i, sobretot, decidir *què volem fer* és una altra història. Al

capdavall, som nosaltres mateixos els qui ens fem la lliçó.

Els estudiosos de les ciències socials dels Països Catalans podrien ser capdavanters i innovadors en sociolingüística, si sabéssim coordinar i emprar els nostres recursos. La migradesa de recursos bibliogràfics, per començar, ens recorda que som molt lluny de ser innovadors. Sols després de renovar, podrem, si s'escau, innovar... Aquest i altres informes elaborats pel Conseil de la Langue Française del Québec ens estalvien d'anar al CIRB de Laval i ens ajuden una mica a estar al dia, a aprendre de les errades i marrades dels veïns.

* * *

Josep M. MAS I SOLENCH, *Jutjats de pau*, 4 vols., Barcelona, Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, 1988, vol. I, 126 pàgs.; vol. II, 119 pàgs.; vol. III, 112 pàgs.; vol. IV, 154 pàgs.; ISBN 84-393-0936-8, 84-393-0937-6, 84-393-0945-7, 84-393-0943-0.

El Departament de Justícia de la Generalitat, que de moment disposa de competències limitades en matèria d'administració de Justícia, ha fet un notable esforç per facilitar-hi la modernització dels mitjans tècnics de treball i la introducció de la llengua catalana.

L'obra que ara ressenyem s'inseïeix també en aquesta política de suport a la tasca judicial i s'adreça especialment als jutjats de pau. Tots els volums comparteixen el mateix esperit de claredat expositiva i d'estructura de manual de consulta. Aquest plantejament resulta un encert indiscutible de l'obra (recordem

DAOUST, D. (1985), «Le changement terminologique planifié: un cas particulier de changement linguistique», a *Revue québécoise de linguistique* 15/2.

GEERTS, G., G. HELLEMANS i K. JASPAERT (1985), «Standaardnederlands en dialekt in Leuven», a *Leuvense Bijdragen* 74, pàgs. 145-183.

WILLEMYS, R. (1981), «Taalgebruik en taalgedrak als klasse-indikator», a *De Nieuwe Taalgids* 74, pàgs. 134-148.

Emili BOIX I FUSTER

que per accedir a la condició de jutge de pau no és un requisit la llicenciatura en dret).

El primer volum, dedicat als conceptes generals i revisat per Enric Lecumberri, president de la Sala Tercera Contenciosa Administrativa de l'Audiència Territorial de Barcelona, s'inicia amb un pòrtic del Conseller de Justícia i amb una presentació d'Enric Lecumberri. A continuació hi trobem una introducció global de l'obra, una llista d'abreviatures, un examen de diferents aspectes bàsics (la jurisdicció, la competència, el jutjat de pau, actuacions i resolucions,